

В.О. Геміліан

#22-23 от 17.10.2006

Валерій Олександрович Геміліан (1851–1914) – учений-хімік, професор, організатор кафедри технології мінеральних речовин і перший завідувач (1887–1904) у Харківському практичному технологічному інституті – учень Д.І. Менделєєва. Разом з ним досліджували добування і перегонку нафти (1876). Конденсуючи бензилгідрон з бензолом у присутності P_2O_5 одержав дифенілметан, також синтезував діфенілтолілметан і діфенілсилілметан. В інституті читав для студентів курс мінеральної технології, технологію води і палива, керував технологічною лабораторією і складанням проектів. Підготував посібник «Технологія мінеральних речовин».

Валерій Олександрович Геміліан відомий як видатний хімік Росії, але не так широко, як він на це заслуговує. Він був випускником Петербурзького практичного технологічного інституту, співробітником і учнем Д.І. Менделєєва, автором багатьох досліджень синтезу сполук і талановитим організатором підготовки хіміків-технологів у Харківському практичному технологічному інституті.

У 1872 р. в журналі «Русское химическое общество» була надрукована разом із Н.Мельниковим перша його наукова робота «Дослідження нового способу винокуріння із сірчистою кислотою».

В.О. Геміліан стажувався у Вюрцбурзькому й Страсбурзькому університетах, захистив у Геттінгенському університеті дисертацію та отримав ступінь доктора філософії. Валерій Олександрович супроводжував Д.І. Менделєєва в його відрядженні в Північну Америку, де вони вивчали постановку нафтового промислу, добування й перегонки нафти.

Потім працював доцентом Варшавського, Петербурзького університетів.

З 1887 року життя й діяльність В.О. Геміліана пов'язані з Харківським практичним технологічним інститутом, де він працює ад'юнкт-професором, згодом – професором

кафедри хімічної технології. У 1888 р. професор В.О. Геміліан відвідує скло- і фарфорові заводи, хімічні заводи з виробництва сульфатної кислоти, солей, соди й барвників у Німеччині й Австрії; познайомився з лабораторіями університетів у Празі, Відні, Берліні, Мюнхені.

- 1896 . (, .. , ..).

В інституті професор В.О. Геміліан читає для студентів курс мінеральної технології, технології води й палива, керує технічною лабораторією й складанням проектів. На високому науковому рівні і широкій практичній базі він викладає в лекціях матеріали про сировинні джерела для хімічної промисловості, технологію одержання кислот, солей, технологію керамічних виробів. За його навчальними посібниками студенти вивчали технологію мінеральних речовин майже до 1922 р.

Про роботу В.О. Геміліана директор Харківського технологічного інституту (назва вузу з 1898 р.), професор В.Л. Кирпичов писав: «В.А. Геміліан вповне оправдав возлагавшиєся на него надєжды... Он выказал основательное знание предмета, которое в связи с блестящим изложением, сразу выдвинуло этот учебный предмет и побудило студентов заниматься им с особой любовью и старанием... Проекты по технологии им доведены до прекрасного состояния».

В.О. Геміліан за час роботи в інституті написав і видав лекції: «Вода й паливо», «Технологія мінеральних речовин», «Виробництво паперу», «Кольорові пігменти». При ньому були створені дослідні заводи з винокуріння, варіння цукру, цех із виготовлення фарб, газовий завод, завод керамічних матеріалів.

У 1904 р. за станом здоров'я професор В.О. Геміліан вийшов на пенсію. Протягом майже 20-річної роботи в інституті Валерій Олександрович підготував багато інженерних працівників і створив першокласну лабораторію з мінеральної технології для навчання студентів і проведення наукових досліджень. Остання його наукова робота «Про склад і властивості цілющих ресурсів кримських лиманів» надрукована в 1909 р., а всього ним опубліковано

більше 40 наукових праць. Помер В.О. Геміліан 11 січня 1914 р.

Постійну допомогу й підтримку професор В.О. Геміліан отримував від свого вчителя, видатного вченого Д.І. Менделєєва, за що рішенням Вченої ради інституту того обрано Почесним членом навчального комітету (Вченої ради) Харківського технологічного інституту на початку 1904 року у зв'язку з 70-річчям із дня народження видатного хіміка.